

Innoirea

apare la 1 și 15 ale fiecărei luni.
(Inreg. sub Nr. 15/938 S. Ill. Trib. Arad)

Director: TIBERIU VUIA

Vetre de țară

Aș vrea să scriu despre teii din bulevard, despre cerul nopților de vară și despre vatra asta de caldărâm, în spre care viața românească își îngrămădește pionii, spre a-i intercala în civilizația cu moravuri noi. Ci pe retina ochiului inundat de lumina țarinei, stăruie încă imaginile culese — mănunchiu de sănzienne — din drumuri de vară, sub azur boltit peste holde și vetre de țară. Mai curând se vor sub lunecuș de peniță culorile și liniile risipite sub umbrarul vânat al țăriilor de acolo, ca aspectele fugoase, grele de erezii, ale așezării umane de aci.

Satul românesc, atâta cât modest poate cuprinde un gând odihnit o clipă în calmul unei noi ctitorii de artă, pe Mureș în sus, și până sub arcul de vis al munților lui Iancu, se pornește, îndemându-se din loc în loc și peste oameni, către un drum de mâine. Solicitat de inițiative de sus, persuadat de viața din juru-i, invadat de nevoile și formele ce se agită în existența-i încadrată în legi noi, — pare că o rețea de întunerec se deslipește de pe cuprinsu-i de până aci. În confundul cu taine multe al sufletului, se petrece minunea fără nume a germinării unei lumini noi. Săteanul, care decenii de-a rândul a fost asaltat de vorbe și de ispite, pare să cedeze azi unei forțe în care se diluiază întunerecul. Asistând la câte un sfat sub umbra crucii în dumineci, nu se poate să nu vezi sub frunțile brăzdate, în ochii vioi, revărsarea unei noi credințe.

Desigur — realitatea aspră, vitregă este încă alta. Ea este imprimată prea adânc în suferința cu rădăcini de veacuri, ce și-a însemnat în ruga de pe culme și în troița de sub ochi, cu fiecare pas, lupta cu mizeria fiziologică, cu puhoaiile cerului și cu vrășmășia stăpânirilor. Sub mirifica îmbelșugare vegetală a țarinei, nu se ascunde întotdeauna și o reală valoare pentru om.

Dimpotrivă. Peste aspectul care încântă pe poet, sub țesătura de mătăsuri verzi, stăruie încă destinul crud al românului, care frânge linia de armonii a câmpului, spre a-și intercala peisagiul dur, întunecat al unei condiții umane precare. Și totuși. Pentru a primi răspuns la atâtea dintre întrebările cari ne ispătesc, trebuie să ne întoarcem tot mai des pe cărările ce duc peste bariere de cetățeni și

gusturi de desrădăcinați, la izvoarele cari singure pot înnoi valurile de energii împinse să lucreze în vad nou, sub ochi streini, în vecinică dispută de supremație cu vecinul de peste drum și cu cel din dreapta și cu cel din stânga.

Pentru asta credem să fim aci: să legăm în inimi și în gând firele miraculoase de comunicație între veghea împinsă sub meterezele streine și între apele vii, de veac nou, a energiilor ce dormitează în somnolența de brad și de piatră, a țării din susul izvoarelor de munte.

De acolo, unde „boholtul“ cu nouri de piatră e stăpân pe destine și unde omul este vecin cu tăcerea și cu veșnicia, de acolo văd, ivindu-se peste creste, o stea. O altă stea: a românismului de mâine.

Tiberiu Vuiu

Intâlnire

*Mă'ntorc din drumuri lungi, obositoare,
Pe frunte cu o rană'n loc de stemă.
De când te-am întâlnit printre răzoare
De chinuri, viața nu mă mai blestemă.*

*Sunt iarăși sveltul de odinioară,
Cu sâmbete ca iarba'n colț de buze.
Din gânduri negre corbii nu mai zboară,
De când în vers te osebii din muze.*

*Îmi ești stegarul alb în vijelie
Și steauă-mi ești pe drumurile'nchise.
Prefă din praș de si o veșnicie,
Și dintr'o rimă foșnete de vise.*

*Se pierde'n păru-ți pui de vânt sănatic.
Elena'n ochi cu picuri reci de bură,
Eșarfele din răsul tău hieratic
Să-mi scuture tristețea depe gură.*

Petre Pascu

Diogene

Nu-i înțelept nici Platon, nici Aristotel,
Nu-s nici aezii care cântă în Helada.
„Cunoaște omul numai ce va ști prin el“
A spus Diogene rânjind spre toată strada.

„Sunt oameni“, a grăit, „dar nu-i zărese“
Și'n agoră ieși cu sfeșnicu'n căutare,
(Era un soare nou sub care struguri cresc)
Și gloata se uita înmărmurită de mirare.

Zadarnic a căutat o zi de vară,
Mai singur decât Zeul a venit 'napoi.
Când pe Atena a căzut albastra seară,
Bătrânul și-a culcat ciolanele'n butoi.

Ștefan Baciu

Prin grânele luminei

Ca buruiana mi-a crescut pe lot
tristețea'n care până la grumaz înnot..
și-oricât sărut dă gândului, nu-i tot,
dar n'are plâns cât genele să dumice mai pot

În fumurile depărtării o să'ngrop,
singurătatea asta dreaptă ca un plop,
să-i troienească vânturile'n piept
zăpada anilor pe care o aștept..
Și din tulpină să-i cioplească trișcă
prin grânele luminei...

Când iedera amurgului va fi pe trup
Și umbra ei se va culca'n priviri,
iar liniștea cât dealul n'oi putea s'o rup,
din tot, am să-mi ascund nădejtile subțiri,
ce-au picurat lumini de pluș în seară
și stele dulci în cer de lacrimă amară..
Am să le las, pe muchea de cuvinte,
ce mi-a crescut-o visul între pagini,
pe unde moartea-i fată mai cuminte,
ca să desmierde iarba țării din imagini.

Petre Bortos

Zbor paralel

Plângea un om într'un mormânt pustiu,
Ciocneau pahare goale stele'n cer
Și hoinăreau sub asprul ger,
Un suflet mort și un suflet viu.
Din iarnă s'au desprins și-au mers spre ea.
Pe dealul alb crescut ca un coșmar,
În miezul zării, fulgerat de nea,
Sub lună-au stat și s'au iubit amar.
Cădea din liniștii fulg de moarte grea
Și'n noapte scăpărau făclii pe stânci;
O, dorul celor doi febril sculpta
Minuni în alb cu tâlcurile-adânci.
Și munții au zâmbit la jocul lor
Și apele s'au strâns în suluri sure,
Arzând copita fiarei din pădure..
Cei doi s'au dus să'nghețe alt izvor.
În zbor prelung și limpede de ski
S'au risipit în zările de fum,
Albind, odăjdii reci, în miază zi,
Gând paralel pe singuratec drum.

Vintilă Horia

Rugă pe mormînt proaspăt

Doamne, rogu-mă'ngenunchi lângă altar.
Astăzi plâng mai mult ca'ntotdeauna:
Mi-a murit un prieten la hotar
Și cununa morții i-a fost luna.
L-au rășbit în grele chinuri toamne
Și-i zăbranic negru la fereastră
În biserică-Ți, mărite Doamne,
Le sfințește azi, catapeteasmă.

Sufletului să îi dai un loc de frunte
Și'n grădini cu vreri scăldate în soare
Să zidească dorul și să'nfrunte
Prigoniri de veac și de'nchisoare.

Doamne, în genunchi mă rog fierbinte,
Mi-a murit departe spre hotară.
Vreau să fie lângă dreapta Ta, cuminte,
Prieten de copilărie și de vară.

C. Pârlea

Popas

Pe aici vom trece iar cu vremile de mână,
descătușați de carne și păcat.
Culegători de urme, vom strânge greu ca plumbul
din colbul nins de vreme, un pas ce l-am uitat.
Privește, de pe urme cum crește'n suflet umbra,
în primăvara asta, mai mare ca tufanii.
Prin iarba ce se'nalță mai fragedă, mai verde,
cu faptele în palme, aleargă, tineri, anii.
Culegători de urme, vom strânge greu ca plumbul
din colbul nins de vreme, un pas ce l-am uitat,
aicea, lâng'un cântec de trișcă, lângă umbre,
când se va'ntoarce turma la stână pe'nserat.

Aurel Fediuc

Ceva despre poezie și poeți

de Teodor Scarlat

Este, desigur, destul de interesant de constatat că în afară de definiția didactică aruncată ca o axiomă de la catedră, poezia nu și-a găsit până azi adevărata ei definiție. A te strădui să crezi că poezia este numai *emoție*, așa după cum vor să ne convingă domnii profesori de limba română, sau numai *revelație* (termen destul de pretențios, care exclude raționalul în favoarea tranșei) este tot una cu a încerca să-ți comanzi după proprie voință, emoțiile, căci mai mult decât oricare artă, poezia nu se vrea încătușată în formula niciunei definiții. Această aristocrație a purității care scapă înțelegerii curente a pus de multe ori la îndoială însăși existența, în sine, a poeziei. Și nu e de mirare că un Paul Valery a căzut, printre primii, victimă propriei sale nedumeriri, când a crezut că poezia este înainte de orice, o construcție *conștientă*, o arhitectură de clarități deci, pentruca mai târziu să semneze „*Cimitirul marin*” poezie care-l plasează printre... obscuranțiști.

Independentă de orice etichetare, cu o viață proprie, poezia trăește, se pare, într'o regiune neexplorată încă. Iată de ce stăruințele noastre de a o comprima în cadrul restrâns al unei formule oarecare, se dovedesc, deocamdată, inutile. Ceea ce rămâne plan de discuție, din tot acest capricios „*necunoscut*” este numai „*efectul poetic*” fragmentar, a cărui valoare pare funcțională de posibilitățile de înțelegere ale cititorului. O poezie *place* sau nu, în măsura în care își poate stabili o priză în intelectul sau sufletul lectorului. Și cum, la noi, cititorii de poezie n'au o suficientă educație, versurile care plac sunt totdeauna lamentații simulate, făcând perfect, ca un metronom.

Nu cităm nume, pentru a nu ne îndispune cemarazii, dar convingerea noastră este că un poet (îmi place să mă adresez colegilor mai tineri), se *realizează*, se definește cu alte cuvinte numai atunci când reușește să se *cunoască* îndeajuns, experimentările premergătoare acestui fapt rămânând doar... experimentări. Aureolați însă de o înțelegere care mai curând ori mai târziu le va fixa loc în manualele școlare, mulți rămân străini de propriul lor suflet. Vremea însă, care cerne toate li-

va deziluziona iar regretul va fi atunci tardiv.

Cum noi n'am schițat aici decât oarecari considerații, mai mult ori mai puțin cunoscute, orientările spre poezia adevărată rămân în grija și, de multe ori, în talentul poezilor, pentru care critica oficială și.. ofi-

cializantă rare ori s'a dovedit mai mult decât un obișnuit *serviciu de presă*. În ceea ce privește *succesul de public* cu care se mândresc multe nulițăji, am avea atât de spus: poetul român de azi care are *succes de public* să-și găsească o altă... meserie.

Privilegiul eroilor

La o solemnă comemorare a marelui ierarh Andrei Șaguna, genialul proaspăt dispărut, Octavian Goga, a spus că „mormintele sunt pe seama morților locașuri de odihnă, pe seama viilor — însă — sunt urne evocatoare”.

A evoca însemnează a exprima în accente de mistuitoare sinceritate, fiorul de întâlnire mistică cu cel evocat. Evocarea însemnează cel puțin o scurtă detașare de pământesc, pentru o cât de ușoară ascensiune în spiritualitate, unde se stabilește din nou raportul de comunitate cu cel eternizat în ea.

Oricât ni s'ar părea de ciudat, în logica misterioasă a firii, care nu se lasă stăpânită de puterile noastre, sunt așezate și actele de neînțeleasă deslegare a destinului.

Cred că cea dintâi dintre deslegările lui este eroismul. Și cred că eroismul este lăsat numai ca prin el să sporim nesfârșirea.. Eroismul este în ordinea morală, un privilegiu, pe care Dumnezeu îl acordă oamenilor din grație.

Eroismul este „o supremă experiență omenească” pentru împlinirea gustului de supra-pământesc. Și nu este lucru mai potrivit decât acela de a se săpa numele eroilor pe brațele crucii, care este „cea mai mare dimensiune pe care se poate întinde făptura omenească”.

Eroii, prin viața lor cu creșterea de jertfă, au ridicat istoria noastră până la nivelul ceresc al libertății, cerut de destin. Căci dacă Dumnezeu a dăruit oamenilor libertatea în actul creației, însemnează că ei trebuie s'o păstreze. Libertatea însă, nu se poate păstra decât în glorie, iar gloria n'o cunosc decât eroii.

Eroismul este cea mai mare

dimensiune morală a vieții colective. El este însă, întrupat în inși. Eroul — după cum observă luminosul doctrinar al naționalismului, Nichifor Crainic — este un reprezentant al oamenilor în fața lui Dumnezeu. El se naște din conștiința comunității de destinație a oamenilor. În nimeni nu e atât de aprinsă această conștiință ca în erou. El știe din cel dintâi moment al aprinderii ei, că viața i se va sfârși într'o jertfă, ori care ar fi forma și locul în care va trebui s'o aducă. De aceea eroul este „un simbol august al destinului nostru”.

Eroismul e privilegiul investit cu lumină al acelora cari leagă la olaltă capitolele din istorie, după comanda destinului.

Eroul n'are în viață decât aceste două alternative: moartea sau gloria. El personifică cu măiestrie neîntrecută, cu virtuozitate, viața de aspră năzuință a colectivității, a neamului. Sudoarea lui picură în stropi de sânge, până la capăt, dacă nu înfăptuiește idealul neamului.

Numai eroii știu să se apropie de destinul istoric, prin smulgere din umilință.

Eroismul este covârșirea obstacolelor prin jertfă.

Eroii naționali sunt cele mai luminoase semne ale destinului nostru. Ei ne-au dat în dar istoria noastră proprie, pe care au făurit-o din jertfe.

România Mare a isvorit din mormintele lor.

Cuvintele cu care sfârșește scriitorul Barbu Delavrancea, poemul dramatic „Apus de Soare”, sunt adevărate: „Pe oasele lor se odihnește tot pământul României.”

Gh. Moșiu

Teatrul Românesc la Arad

Din darea de seamă a comitetului tehnic.

A doua stagiune executată și ea în cadrele concesiunii Asociației Ziariștilor și Publiciștilor Români din Arad a dezvoltat și adâncit un început care s'a dovedit viabil și de viitor.

Stagiunea anului curent a fost inaugurată la 1 Decembrie 1937, cu piesa istorică-națională: „Serenada din trecut“ de M. Dem. Rădulescu în interpretarea artiștilor Teatrului Național din București și a durat până la 16 Aprilie a. c. când stagiunea a fost încheiată cu comedia „Prietenii“ de V. Sardou, cu artiștii Teatrului Național din Cluj.

În total s'au dat: 18 piese cu 19 reprezentații. Dintre aceste:

2 opere cu Opera din Cluj; 5 piese cu Teatrul Național din București; 3 piese cu Teatrul Regina Maria din București; 1 piesă cu Teatrul Ligii Culturale din București; 7 piese cu Teatrul Național din Cluj.

Spectacolele au fost cercetate de aproximativ 10 mii spectatori. Menționăm că în aceste spectacole publicul a putut vedea tot ce scena românească are mai reprezentativ. Astfel în piesele anunțate au jucat între alții: dnii Ion Manolescu, G. Vraca, G. Calboreanu, Toni Bulandra, R. Bulfinschi, G. Storin, Aurel Atanasescu, A. Bălățeșanu, Ion Manu, I. A. Manolescu, Cr. Eterle, N. Dimitriu, din București, iar din Cluj: dnii Neamțu Ottonel, Virgil Vasilescu, I. Tâlvan, Iosif Vanciu și alți interpreți eminenți apoi doamnele Marioara Voiculescu, Lucia Sturza Bulandra, Sorana Țopa, Tantița Cocea, Cleo Pan Cernăteanu, Lily Carandino, Viorica Dumitriu, Violeta Boitoș, Jeni Moruzan. Trebuie să amintim aci și concursul real pe care la înjghebarea acestei stagiuni ne-au dat la București: regretatul director al Teatrului Național Paul Prodan, apoi dnii G. Ploeanu, directorul administrativ, dl I. Sahighian regisor, și D. Amigdași, iar la Cluj: dnii Victor Papilian, I. Pop director administrativ și Virgil Rădulescu regisor. O mențiune specială trebuie să acordăm Teatrului Național din Cluj care înțelegând de astă dată rostul mișcării noastre, spre deosebire de trecut, a început să dea o atenție în expunerea și prezentarea spectacolelor sale, ceea ce a produs un reviriment în opinia publică*).

Un punct oșebit al acțiunii noastre îl constituie desigur colaborarea ce am putut realiza cu Timișoara. Următor inițiativei luate de P. Sf. Sa, acțiunea teatrului nostru a fost îmbrățișată de către Dl Dr. Dimitrie Nistor, fostul prefect al județului Timiș-Torontal care a convocat la Timișoara o constătuire asupra acestor probleme. Ședința prezidată de Prea Sf. Sa s'a ținut la 12 Octomvrie. Cu această ocazie s'a constituit Comitetul de Patronaj al Teatrului românesc din Timișoara, din care au făcut parte sub prezidenția Prea Sf. Sale, Dl Ministru A. Mocioni, Dl Alexandru Marta, Dl General Al Bunescu, Dimitrie Nistor, Augustin Coman, Constantin Teodorescu, Sabin Evuțianu, Patriciu Râmneanu, Dr Eugen Suciu, Dr V. Tăutu, Aurelia Ciobanu, Dr Liviu Cigăreanu, G. Birăescu. În comitetul tehnic a fost ales ca președinte activ Dl Constantin Teodorescu, casier Dl I. Teodorovici dir. Băncii Victoria iar subsemnatul, secretar.

Colaborarea noastră cu Comitetul din Timișoara a dat cele mai satisfăcătoare rezultate. Astfel Comitetul de Patronaj din Timișoara încheind activitatea celei dintâi stagiuni, la data de 13 Mai a c. în urma raportului făcut de Dl președinte Constantin Teodorescu a exprimat deplina sa mulțumire asupra colaborării și a hotărât ca această colaborare să fie menținută și pe viitor, în care scop a fost reales vechiul comitet teatral.

Am avut unele mici neajunsuri și poate și amărăciuni cari ne veneau dela unele locuri și instituții cari trebuiau mai mult, dacă nu chiar să inițieze, în ori ce caz să încurajeze acțiunea noastră.

Dar reprivind cei doi ani de activitate în care am reușit să dăm 30 piese în cele mai alese condiții, văzând atașamentul și de multe ori indulgența publicului care urmărea și ne îngăduia cu o înțelegere rară să trecem peste unele mici nepotriviri de program credem că avem dreptul să socotim misiunea noastră pe calea cea dreaptă.

În ce privește viitorul cunoscând și felul de a reacționa al publicului, ca și ritmul unei opere de proporții, socotim necesar încă un an de experiență, ca după un ciclu de 3 stagiuni să putem abia încheia un capitol de început al acțiunii noastre.

Concurs moral extrem de prețios acțiunea noastră a avut la Prea Sf. Sa Episcopul Aradului, care cu optimismul credinței sale a înșulflat și colaboratorilor săi în momente de depresiune, care poate nu au lipsit, încredere. Dl Dr. Romul Coțioi f. primar al Municipiului, Dl Colonel M. Dobricianu prefectul județului, Dl R. Orezeanu primarul Municipiului, Dl Ioachim Dăbiciu profesor și publicist și Vladimir Ieșanu, casierul comitetului.

Cărți și reviste

Pimen Constantinescu: Limba și literatura italiană la Sibiu. Editura „Sibiul“ 1938.

Coriolan Cocora: Să fim buni cu copiii. Editura Gazetei „Reșița“ 1938.

Făt Frumos. Literatură, Artă, Știință, Viață Socială Cernăuți, An. XIII. 2. Martie—Aprilie. Director: Leca Morariu.

Muguri literari. București An. I. Nr. 6. Director: Iordache Răducu. Semnează: George Gregorian, Coca Fargago, Dem. Bassarabeanu, George Acsinteanu, Virgil Carianopol, Teodor Scarlat, Silviu Lazăr, ș. a.

Front literar. Revista Scriitorilor Tineri. Brașov. A. III. Seria II. Nr. 1. Redactor: V. Spiridonica. Secretar de redacție: Dimitrie Danciu. Gruparea revistei: Ștefan Baciuc, Ovid Caledoniuc, Mihail Chirnoagă, Dimitrie Danciu, Vintilă Horia, Ion Sofia Manolescu, Victor Măgură, Petre Pascu, Petre Paulescu, V. Spiridonica, George Vaida, E. Ar Zaharia.

Plaiuri Săcelene. An. V. Nr. Maiu 1938.

Pământul. Bilunar social, literar. Călărași. Director: Eugen Cialac.

Școala Vremii. Revistă pedagogică-culturală, organ al Asociației învățătorilor din jud. Arad. An. IX. Nr. 6. Iulie. Director: Eugen Spinanțiu, redactor: Ion Blăgăilă. Colaboratori: Florian Stănică, Ion Ilună, Iuliu Săbău, Miron Țundre etc.

Biserica și Școala. Arad, 12 Iunie Nr. 24 și 26 Iunie, Nr. 26.

Fruncea, Timișoara, An. V. Nr. 21.

Progresul, București An. IV. Nr. 50.

Avântul, Petroșani, An. XI. Nr. 19.

Cuvântul satelor Timișoara, An. XI. Nr. 21 și 22.

Nădejdea, Vârșet, An. VII. Nr. 23, 24, 25, 26.

EPIGRAMA:

La moartea unui academician

*Cenușa-i de nemuritor
A încăput într-un ulcior
Iar opera-i nemuritoare
În două rânduri, prin ziare.*

Unui magistrat

*„Ești un prost“ i-a spus nevasta
Când să plece la ședință.
Obsedat d'insulta asta
Dânsul a adus sentința... Just.*

*) Pentru executarea programului comitetul a dispus de o sumă de lei 605.012. care s'a realizat din rețete și subvenții. — Subvențiile în sumă de lei 314 mii au fost acordate de: Prefectura județului Arad, 80 mii; Primăria Municipiului 77 mii; Banca Românească 15 mii; Banca Victoria 2 mii; Fabrica Tricotage 10 mii; Camera de Muncă 25 mii; Uzinele Electrice 20 mii; Soc. Mureșul 10 mii lei.

Pierdere în cotidian

de Ion Șugariu.

Când am citit întâia oară pe Albert Samain, am crezut că sufletul din mine a plecat la plimbare prin dumbrăvi, cu soarele de braț. Era în preajma gândurilor atâta subtilitate, atâta desprindere din clipa prezentă, încât cerul se săruta, ca un copil, cu visurile. Niciodată n'am avut impresie atât de puternică, atât de sigură, că dincolo de micimile zilnice, dincolo de aiureala comună, există o lume aparte, mai frumoasă și mai înaltă.

De obicei, preocupările de toate zilele, se lasă peste suflet, ca o piatră de moară. Te prind în mrejele lor și te înneacă. Mai numeroase și mai tulburi ca o apă. Zile întregi asigși la o destrămare continuă și seacă. Nopti de arândul numeri în tine visurile bolnave și uitate. Privești în zările inaccesibile ale frumosului cu ochii plini de lacrimi. De multe ori ai impresia că trăești de veacuri, Mereu, mereu. Că nu se mai sfârșește odată. Că totul nu e decât o săracă și goală părere. Ai vrea atunci să fugi de umbra ta care te urmărește mai înspăimântătoare ca o fantomă. Să fugi și să dispari. Să dispari mai repede în necunoscut.

E atât de trist să te simți cu picioarele legate. Să vezi cum totul în jurul tău se năruie. Să aștepti mereu, mereu o mântuire și să nu vină niciodată. Niciodată. Iremediabilă pierdere în cotidian. Inec definitiv în nimic. Mai mic și mai inutil decât o frunză. Decât o insectă. Decât o picătură de ploaie, căzută într-o grămadă de nisip și înghițită cu sete. Să vezi cum visurile înșirate în gânduri și în aspirații, clipă de clipă, oră de oră, ca măgelele, ca florile într-o cunună, se destramă și se destrug. Să existe cu mâinile neputincioase la acest proces de adevărată tâlhărie zilnică. Să vezi cum traiul mic îți fură și îți zădărnicește visurile. Ideile. Gândurile. Totul. Viața ta cea mai frumoasă.

Fiecare dintre noi purtăm în suflet un Raskolnikoff Un însetat de glorie. Un frate cu idealul. Fiecare cunoaștem, la o anumită vârstă cât este de amară otrava înfrângerii. Cât este de lung și de greu drumul sufletului. Cât de apă-sătoare este viața de toate zilele. Fiecare simțim în noi chemarea înaltului. Ispita lucrului și atitudinii deosebite. Ne doare gândul înfrângerii. Ne apasă ratarea. Oribila rată care ne așteaptă, într'un fel sau altul pe toți. Marea tragedie a sufletului omenesc este tocmai asta. Neputința de a fi așa cum ar vrea să fie. Imposibilitatea de a evada din cotidian. De-a trece

peste baricadele traiului comun. De a fi altceva. Mai mult. Mai mai mare. Mai frumos. Demiurg. Invingător.

Nu trebuie să fii filosof și nici măcar preot, ca să simți cât este de grea banalitatea. Cât este de negru și de gol cotidianul. E destul să ai suflet. Nu suflet deosebit. Suflet omenesc, pur și simplu. Bun și frumos.

Cine n'a cunoscut, în clipele sale de desnănejde gustul teribil al morții? Nu al morții fizice. Nu al morții trupului. Gustul morții sufleteste. Inutilitatea vieții sale de toate zilele, Mascarada faptelor cotidiene. Bălciul în care trăiește. Nimicul. Tristețea acestor rânduri:

Impins de visele deșarte
Zadarnic drumul tău il sui,
Biet călător, în lumea asta,
Tu nu mai ești al nimănui

(Octavian Goga)

Idealul nu e o formulă inventată de sentimentali și de romantici. Nu e o simplă aspirație goală. Idealul e o profundă și mare realitate. Nu poți avea un suflet, atâta vreme cât nu cunoști idealul. Nu poți trece peste condiția biologică a celorlalte animale, nedorind niciodată cerul. Chiar și persoanele cele mai banale, își au clipele lor de tragic sufletesc. De nostalgie poetică. Pierderea în cotidian o simțim fiecare. Ne apasă mai mult sau mai puțin, după felul sufletului din noi. Dar ne apasă Ne doare. Uneori se transformă într'un adevărat delir vital.

FUNCȚIUNEA CĂRȚII

Pentru a vedea mai deaproape funcțiunea ce o îndeplinește cartea să vedem natura ei. Și cum nu-i vorba de o anumită carte, roman, eseu, etc., ci de cartea în genere, trebuie să-i dăm o interpretare ca atare. Ce este cartea în genere? Socrif că nu există o interpretare mai adecvată, în acest sens, decât a spune că o carte nu-i altceva decât o experiență acumulată. Cartea este un capital deci, unul de experiență. O experiență oarecare, după natura cărții, artă, filozofie, ș. a.

De aci un anumit caracter al ei. Ea nu poate fi un scop în sine ci numai un mijloc, anume un mijloc de lărgire a câmpului nostru de experiență.

Iată dar că această experiență acumulată, cartea, devine ceva realitiv.

Și cu aceasta ajungem la problema dacă o carte e bună sau rea. Asta depinde. Depinde dela caz la caz. Și nu-i vorba de bun și rău în sens moral. Nimeni nu devine sfânt sau criminal prin carte. În niciun caz

Se poate vorbi totuș de o carte bună și rea, dar în alt sens.

O aceeaș carte poate fi bună sau rea după cum o raportăm la experiența mea, ta, etc. Iată cum.

Trebuie să spunem, că în natură nu există salturi și asta se cuvine să se știe mai ales la noi. De aici și lărgirea câmpului de experiență nu se poate face ori cum.

De pildă, eu mă găsec la limita de experiență d, b o. citesc o carte cu o experiență e. Cartea va fi pentru mine bună, lărgindu-mi câmpul meu de experiență fără salt prin

continuitate.

Să zicem însă că citesc o altă carte cu experiența în m. sau o. Cartea va fi pentru mine proastă, sau oricum ceva străin. Un timp pierdut. Bună fiind în schimb pentru unul cu experiența l. sau n.

Sau să zicem că o carte conține o experiență b sau c. Ea îmi va părea atunci o carte slabă, experiența mea d depășindu o.

S'ar putea în fine ca deși ea să conțină o experiență închisă întru a ta, totuș să-ți placă. Te-ai regăsit pe tine. Va fi o carte favorită.

Cu toții avem o carte favorită!

Cu asta am abordat și problema cititorului și cred că rezultă clar calea ce trebuie să o apucăm.

La noi se citește prea mult, mai ales tineretul.

Ciudat, nu?

Tineretul la carte, zic bătrânii, și un tânăr e gata să demonstreze ori cui că la noi se citește prea mult,

Păcatul e altundeva. Nu se citește gradual, ci prin salt, ca tot ce se face la noi

Doi sunt factorii de care trebuie să se țină seamă în actul cititului, De experiența cititorului, a, b, c, d, etc. și de experiența înmagazinată într'o carte, Și mai precis, de continuitatea și deci legătura dintre ele, așa că, dacă cititorul e la experiența h, cartea să conțină experiența i. Legătură ce cade în sarcina pedagogului de a o face. Teoretic am rezolvat problema. Practic, cum se vede, variază dela caz la caz.

Totuș, e una din normele în virtutea cărora cartea și-ar da roadele cuvenite.

Ion Botaș

Vitrina Innoirii

Puncte și linii

□ **Pavilionul cărții.** Sărbătoarea cărții anul acesta a întârziat puțin. Dar vorba aceea decât niciodată mai bine mai târziu. Deschisă cu sfeștăni la care a luat rarte întotdeauna Augusta prezență, — ziua, săptămâna și acum luna cărții, s'a celebrat întâi în foyerul Teatrului Național, apoi la Cercul militar, la Fundația Dalles, pe țărnul lacului Băneasa și anul acesta într'un frumos pavilion, anume construit pentru asta în piața Senatului. Totul are aer de oficialitate, căci pentru cine iubește până la patimă slova tipărită, ea i se dăruie și se dăruie ei cu sărbătorește suflet în oricare zi, în fiecare ceas, și în orice clipă. E o necesitate aceasta a sufletului, cum este pâinea pentru trup, cum este aerul pentru plămân. Așezată în rafturi, cartea împrumută ceva din rigiditatea unei santinele obligată să nu clipească din ochi niciodată, deși înțepenirea ostășească e așa de dornică de libertate.

Sărbătoarea aceasta ținută la porunceală era firesc să aducă în pavilion cu deosebire scriitori oficiali, sau cu situația de toate zilele mai cu văz. Talentul autentic însă, în orice împrejurare și oriunde s'ar găsi, nu se poate născoci la un ordin dat. E natural deci să nu-l găsești în cadrul zis al lunii cărții. El se găsește cine știe în ce colț de țară, sau ascuns aici în Capitală, speriat oarecum de tot ceea ce poate fi convențional. Cu belferismul soriceștilor și costineștilor în literatură, totuși ar trebui să se termine odată. Să se pună capăt pentru totdeauna. S'ar reda în felul acesta privilegiul sacru, cărții.

Am fost și suntem pentru o triere a materialului artistic. Aglomerarea din pavilion, dă o atmosferă de incertitudine, de dibuială. Nu vom susține absurditatea că toți scriitorii expuși să fie bucureșteni. Părerea aceasta și o pot însuși câte capete goale își plimbă îngâmfarea pe Calea Victoriei. Dar nici nu vom putea cădea în extrema ignoranță de a-l așișa pe nu știu care Mircea Ovidiu Horațiu Savu, drept reprezentant al literaturii arădane, cum s'a segmentat literatura pe o hartă a originii poezilor și prozatorilor. Și nici chiar Vintilă Rusu-Șirianu, nu este o mare fală a Aradului, deși poartă numele marelui naționalist și gazetar Ion Rusu-Șirianu și este băștinaș de prin partea locului.

Fotografiilor de vedete, care insoțesc manuscrisele și cărțile, le-am fi preferat liniile trase în creion ale vr'ului

iscusit în această meserie. S'ar fi dat în chipul acesta un tot, cules din domeniul creației autentice. Am fi vrut apoi ca fiecărui poet să i se ia un manuscris cu strofe, și nu cu maxime sau proză, cum se întâmplă în câteva cazuri la această expoziție. Pe urmă manuscrisele lui Eminescu, se puteau alege din cele originale, iar nu simple fotografii cu stampila academiei, de care genialul poet era ținut departe.

În pavilion e bine că editurile fac comerț cu cartea, dar nu e bine ca scriitorii, chiar „expuși” să nu poată intra fără bilet, cași cum nu s'ar duce la ei acasă.

□ **Se împlinește un sfert de veac** dela moartea duiosului poet ardelean St. O. Iosif. Cu prilejul acesta cel mai potrivit omagiu ar fi să i răsfoim cărțile, care prea din vreme s'au dat la o parte. Să-i citim, recităm și să i cântăm cântecele. Ar fi frumos să i se pună câte-un buchet de flori pe mormânt și să i se îndrepte crucea de la căpătâi. Fundațiile Regale să-i editeze opera definitivă, pe care o promis deatâta vreme.

□ **Georg Trakl** e tradus în limba română de Ștefan Baciu, într'o elegantă ediție a „Frize”-lor din Iași. Cartea e prefată de d. Octav Șulțiu, care îl găsește pe tânărul poet român în deplină maturitate și competență de a-l talmăci pe Trakl. Iată ce se spune în prefața cu privire la viața și opera autorului tradus: „Georg Trakl a fost în literatură germană un simbolist, un corespondent original și puternic — nicidecum o copie — al poeziei simbolice franceze. Georg Trakl a murit tânăr: la vârsta de 27 de ani, primele luni ale războiului mondial, în Oct. 1914. S'a sinucis, ori s'a intoxicat cu stupefiante, de care făcea abuz, nu se știe prea bine. Cert e că tânărul ofițer farmacist era o fire ciudată, retrasă și maladivă, și ipoteza sinuciderii nu pare exclusă. Mort tânăr, Trakl nu și-a putut da toată măsura unui talent care era în plină ascensiune și care, dacă ar fi avut lungimea vieții unui Rilke cel puțin, ar fi reușit poate să ajungă un geniu, ca și acela. Toată opera sa e cuprinsă într'un volum unde pe lângă poeziile care abia depășesc cifra de o sută mai sunt și câteva, foarte puține, pagini de proză. Dar chiar și atâta, personalitatea nouă și

profundă a poetului a avut posibilitatea să se contureze pe deplin”...

□ **D. Teodor Scarlat** va tipări în toamnă în editura Fundațiilor Regale un roman intitulat: „Viața la întâmplare”. Va fi, credem, o frescă din sbuciumul în fața realității a celor nărașiți cu stelele.

□ **Poetul Gherghinescu Vania**, are gata pentru tipar un nou volum de poezii: „Privighitoare oarbă”. Sunt versuri publicate prin mai toate revistele din țară, cu deosebire în „Gândirea” și „Revista Fundațiilor Regale”. Așteptăm cu multă nerăbdare fericitul soroc al apariției.

□ **„Scrisori către un tânăr poet”** această ciudată și fermecătoare carte a lui Rainer Maria Rilke e tradusă în românește de Maria Ana N. Musicescu. Cuprinde zece scrisori de ale marelui preot german către tânărul, poet Franc Xaver Kappus. Sunt îndemnuri date de magistrul, de egală valoare pentru toți cari sunt la începutul scrisului. Corespondența conține apoi reflexii cu privire la opera de artă. Traducerea a apărut în editura Pavel Susu. D na Maria Ana N. Musicescu aduce prin ea mari servicii literaturii noastre.

□ **Din expunerea atâtor Griгореști** la muzeul municipal de către medicul și negustorul de artă Severeanu, putem încă odată să învățăm că a avea o diplomă în buzunar nu este suficient pentru a conduce și a te amesteca în treburi, cari nicidecum nu îți intră în competență. Ar putea să se controleze cu această nouă ocazie, toți cei ce stau în fruntea instituțiilor noastre de cultură. Ar putea să vadă câtă pricepere cer unele preocupări, și de ce bogată zestre sufletească trebuie să dispună. P. P.

Revista politică, socială și artistică

INNOIREA

apare la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Director: **TIBERIU VUIA**.

Abonamente: pe 1 an 200.— lei, — pentru instituții 1000.— lei. Abonament de sprijin 500.— lei.

Un exemplar lei 5.—

Redacția și administrația:

frad, Str. Brătianu 4. Et. I. Tel. 21-45
 Timișoara, III. Str. Aurelianus 3.
 București, Aleia Frigul 14

Dreptul de critică a fost restituit presei într-o măsură în care ea tinde la discutarea, lămurirea și încadrarea problemelor de administrație locală și gospodărie publică în ritmul nevoilor obștești și de Stat. Prin această măsură se repune în funcția sa de misionarism presa cu adevărat onestă ale cărui resorturi de activitate se arcuiesc pe suporturi de ideal și necesitate. Ea capătă astfel din mâinile autorității centrale, consacrară puterii sale, pusă cu adevărat în slujba cetățenilor cărora le servește, interpret desinteresat, expresie obiectivă și dreaptă în relațiile lor cu puterea constituită a Statului.

Optzeci și atâți, este numărul scriitorilor din Ardeal, ai dlui Victor Papilian, — câți alții, ziaristi, s'au adunat oare sub prezidenția recentă a dlui Colfescu-Turda? — și încă în această cifră nu înără scriitorii membri ai S. S. R-ului, nici bănașenii din Altarul Cărfii, precum nici solitarii cari nu se pot integra spiritului de grup.

Fenomenul, vădind o preocupare de suprafață a provinciei pentru problemele de creație, este — încântător. Numărul ca și feroarea membrilor tinerei grupări sunt valori cantitative,

cari nu se pot nesocoti. Impresionează. Rămâne acum ca din mijlocul acestei mase de condeie să răsară și calitativ, o legitimare a inițiativei: atâția scriitori ne vor da desigur și Cartea ardeleană, și, mai cu seamă, un elaborat spiritual propriu, autohton.

Așteptarea este îndreptățită.

Premiantele unui liceu de fete, clasa patra IV b. bunăoară — spre a continua linia muiată în amărăciune de mai sus — ni se arată a fi până în a treia titulară, minoritate. Să mai adaugem la asta nepuțința noastră de-a comenta, chiar și la rece, — pe o plită de frigorițer — fenomenul: se supără doamna directoară, cu toate că institutul a mai fost obiect de discuție pe teme cam asemănătoare, — și vom înțelege cum în lipsa unei totale reacțiuni românești și poate oficiale, răul crește din an în an: înarmăm astfel cu propriile noastre arme și împotriva fiilor noștri, generațiile străine cari, mai avantajate sub toate suporturile, pornesc dela start cu avansuri fericite. Dar, cum spuneam, lucrurile nu tre-

buesc atinse: sunt susceptibilițaji, cari se vor apăra, întotdeauna, de bunăcredință.

Domnul Herzog, la Arad este un simplu agent de comisioane, — la Paris, unde i se zice Maurois, (André) este membru al Academiei Franceze, nemuritor deci. La Newyork, este desigur printre senatorii dlui Roosevelt, la Timbuctu, probabil fermier, sau cantinier. Ubicuu, și solidar, el cu ai săi incinge pământul ca un brâu de ojei: îl strânge și îl stăpânește. Elogiul și-l face singur, destinul și-l duce singur: de aceia-i rasă minunată, neamul dlui André Maurois.

Intr'un mare cotidian din Capitală, găsim următoarea frază, așternută pe hârtie, cu o emfază demnă de inegalabilul Cațavencu: „Necesitățile determinate atât de apărarea intereselor vitale (!) de existență (!) ale neamului sau (ce ar putea fi alternativ cu aceste interese? după acel delicios „atât“ N. R.) de prefacerile! impuse de vremurile în care trăim, au dus la

radicale transformări de organizare în structura statului“.

Și acest model de cugutare, se cuprinde într'un în-treg articol adresat dascălește tineretului român. Ori noi credem că nepoții lui Cațavencu, au cel puțin mostrele lor de astfel de produse, necum să fie nevoie să li se administreze, patern, produsele unor condeie care ratează în penibil, o moștenire de calitate.

O cifră astronomică, reprezentă pentru biata noastră cultură autohtonă, cele peste 14 mii lucrări pe cari Universitatea din Cluj cu instituțiile anexe, le-a expus în standul rezervat Ardealului, la Expoziția Cărfii din Capitală. Iată o prestațiune cu care Universitatea românească poate să reducă la tăcere pe cei cari, peste Tisa găsesc că nu sunt destul de ridicoli, cu menținerea în funcție a așa ziselor „Universități din teritoriile ocupate vremelnice“.

Dar pe lângă asta folosul acestor laborioase străduințe a învățărilor noștri ar trebui să se arate și pentru masele românești în mijlocul cărora funcționează mândra instituție de cultură. Căci suntem siguri, multe din operele expuse au luat cu această una și singura ocazie contactul, efemer și de curtoazie cu cetitorii. Și cu aceasta va rămâne, cât timp materialul vast ce s'a adunat, difuzat în straturile populare ar îmbogăți în chip real, mediul nostru cu noi date științifice, iar Universităților și dascălilor ei le-ar spori considerabil prestigiul.

IOAN MONORAI

sau

O carte despre care s'a vorbit prea puțin.

În vâlmășagul vieții actuale arareori avem prilejul să ne oprim atențiunea asupra unei cărți de istorie.

Ne-am învățat, sub amenințarea tunurilor, de mare calibru și a extraordinarelor avioane de bombardament, să trăim numai în prezent, cu teama nestăvilă pentru ziua de mâine.

Secolul de nebunie în care primează forța ca singur argument al dreptului, nu ne îngăduie luxul unei reînnoiri în trecut.

Popasurile de discuție cu înaintașii noștri sunt foarte rare și de durată foarte scurtă.

Pe lângă acest păcat de natură exterioră, cărțile de istorie mai sunt ne-luate în seamă și din pricina felului

în care ele sunt concepute. Cu alte cuvinte am putea spune că didacticismul lor este una din marile cauze care ne fac să citim cu greutate un op în care se tratează subiecte istorice.

Iată însă, că, nu demult, a ieșit o carte, datorită domnului profesor Ed. I. Găvănescu, și intitulată: „IOAN MONORAI — Un istoric ardelean necunoscut“, care face o lăudabilă excepție dela regula expusă mai sus

Din lectura acestei cărți desprindem că d. Găvănescu are o nețărmurită dragoste pentru trecutele vremi, și că numai astfel a putut să închege o operă admirabilă, scoțând la lumină pe „ultimul istoric al generației de mari creatori ai conștiinței naționale din Transilvania“.

R. Gor.

A apărut „Lirism și Cultură“ de Tudose Dracea, — o carte de eseuri deosebit de interesantă. Prin acest volum autorul dovedește — pe lângă o cultură adâncă și variată — o excepțională înțelegere și iubire a frumosului sub orice formă.

Cartea are următorul cuprins: Partea I; Lirism și Cultură, Despre scriitorii, Despre poezie, Despre critică și creație, Libertatea sufletelor, Sentimentul Destinului, Isus în viața lui Renan, O. Wilde, „De Profundis“, R. Tagore și naționalismul occidental, Fichte și educația națională, Carlyle și tineretul, Pilsudski: Scrieri alese, C. R. Motru: Trilogia spirituală.

Partea II; Grigore Salceanu, Gherghinescu Vania, Rotică, Voevidca, M. Streinul, Vesper, E. Ar. Zaharia Toroutiu, Teofil Lianu, Vorobchievici, Tr. Chelaru, Vera Veslovski Nițescu, Gr. Bilan.

Printre întâmplările de tot felul cari se aglomerează sub vârful de peniță a cronicarului, sfertul de veac, care se împlinește dela moartea criticului ardelean, Ilarie Chendi, smulge câteva mențiuni cu cari o epocă se crede achitată de obligații față de acest meșter al tereziilor de judecată și gust. Nu l-a iubit epoca lui, de ce l-a vrea mai mult societatea de azi, care, poate într-o mai mare măsură ar avea nevoie de faruri și de stâlpari.

Asta s'ar vedea mai cu seamă dacă ni s'ar pune sub ochi opera, care acumulează o întreagă ordine critică și de judecată, care nu și-a pierdut nici azi actualitatea.

Cu toată îndreptățirea pune această problemă, a operii lui Ilarie Chendi, un mare cotidian din Capitală: semnăm și noi astfel pentru cel mai frumos moment ce i s'a putea ridica.

O fericită inițiativă a vieții religioase din Ardeal a cărei mare animator, și printre cei dintâi, a fost I. P. S. Mitropolitul Nicolae, a înfipt în Capitala țării semn de descălecare. Asociația religioasă, Frăția Ortodoxă Română, ale cărei începuturi și primele încercări de aripi le-am văzut desfășurându-se în congrese din ce în ce mai impunătoare la Cluj, Sibiu, Caransebeș, Arad și Oradea, a găsit în Preafericitul Patriarh Dr. Miron Cristea, un patron de seamă. Grație concursului inelutului chiriarh, F. O. R. a fost constituită la București în mijlocul unui interes general, întrunind în jurul ei pe fruntașii vieții ortodoxe din Capitală. Intre aceștia am notat, cu totul la întâmplare și fără intenția de a omite nume tot atât de ilustre, pe d-nii prof. Nichifor Crainic, Nae Dumitrescu, Th. Păcescu, etc. Ființarea în Capitala țării a unei secții a Frăției Ortodoxe Române, va fi nu numai pentru viața religioasă

NOTE

dela centru un factor de preț, dar credem că va da și secțiilor regionale de până aci, noi impulsuri de activitate și organizare.

Un preot și un medic, din societatea minoritară a locului nostru, primesc zilele aceste, fiecare în alt mediu și cu alți prieteni și admiratori, din ocazia a câte unei jumătate de veac de muncă prestată în folosul obștei, expresia dragostei și a prețuirii. Că pe lângă asta aceste manifestațiuni mai pot fi altceva — este posibil. Sigur este însă ceea ce se vede: o societate cu sănătoase funcțiuni de generositate și recunoștință cari prețuesc mult. Deși poate nici obștea românească nu ar fi lipsită de exemplare de viață demne de slăvit și de pus înaintea altora, ca îndemn, totuși, în mijlocul ei nu vedem asemenea expresii ale unei conștiințe active. În schimb, de atâteaori, intriga, de prea multe ori răutatea și întotdeauna indolența, lipsesc de echilibru adevăratele forțe creatoare: fără să capete din afară o consacrare, ele se plinesc unilateral în focul propriei lor misiuni, și în precaritatea care vine din afară, doar să deplaseze nestabil și ca prețios, valorile, fără prea multă alegere. Puținul cât se face din partea unor oameni de bine, cu comemorările celor dispăruți, mai reabilitează intrucâtva ideea de grațitudine obștească. Și poate din ea să rodească noua conștiință a generațiilor — cari vor ști să prețuiască valorile de părgie ale colectivității: munca, statornicia și modestia.

Cu dl. Nichifor Crainic, Academia Română, ar introduce pe părtaia deschisă de dl. Lucian Blaga, sub cupola sa o generație care, prin cei mai buni ai săi, chiar dacă azi suportă cu dificultate o tovarășie și numai grațifică a numelor, — prin dnii

Nae Ionescu, Cesar Petrescu, Pamfil Șeicaru și alții, a reușit să dea cea dintâi expresie unui suflet românesc, înnoit în temeuriile lui doctrinare și politice. Și dacă continuitatea operii unei grupări, care a inițiat, la „Gândirea“ un nou capitol de duh autohton, suferă între timp o dispersiune a forțelor sale, regretabilă și o deformare, în amănunt, uneori și ea supărătoare, se va vedea intrucât dl. Nichifor Crainic va reuși până în cele din urmă, să treacă insigniile luptei sale sub ocrotirea are-o pagului culturii oficiale, ceea ce, la un capăt de drum plin de jertfe și de biruinți, ar da deaci înainte, gândirismului, o epocă de calm și de rodire în profunzime.

Deocamdată plenumul Academiei nu a grăbit să ratifice recomandările făcute în acest înțeles de către secția literară, cu unanimitatea membrilor ei, și a amânat soluția pentru anul viitor. Desacordul între academie și o secție a ei, este desigur numai formal: în cele din urmă desigur hotărârea literaților academicieni va căpăta consensul necesar.

„Astra“ bănățeană de sub prezidenția dlui Sabin Evușianu și-a ținut congresul anual în zilele de 26 și 27 Iunie la Oravița. A fost o frumoasă manifestațiune românească, cu mii de participanți. Au luat parte și cei doi vlădici: cel ortodox din Caransebeș și Prea Sf. Sa Dr. Ion Bălan al Lugojului. Evenimentul de seamă al celor două zile l-a constituit conductul etnografic și alegoric care a defilat în fața participanților, în după amiaza primei zile. Organizatorii localnici, d-nii prof. Ilie Rusmir și dr. Ion Teicu ca și ven. protopop Mustafa au partea de merit al buinei reușite.

Altarul Cărții își cheamă prin d-nii O. Tino, locuitor al dlui M. Ar. Dan,

și bunul G. Atanasiu membri la o ședință intimă — va ceti părintele protopop al Comloșului bănățean — pe ziua de miercuri, 29 Iunie. Numai cât aceste ședințe de intimitate, să nu se transforme prin mândrele admirației reciproce în cenacluri, la cari sufletul din afară, al Banatului cel adevărat, să adere din ce în ce mai puțin. Intenția fondatorilor era, ca asociația să crească în ritmul marilor așezăminte românești ale regiuni, și să reverse din belșugu-i creator și în afara granițelor înguste ale unei camaraderii literare, emoționante, dar nu întotdeauna egală în calitate.

Duminecă, 26 Iunie, societățile culturale „Concordia“ și „Astra“ având concursul școlii normale „D. Țichindeal“ din Arad, a organizat în comuna Brusturi, o șezătoare culturală, cu un program executat de elevii școlii normale sub conducerea dlor Dr. Caius Lepa, Ion Lipovan și Octavian Dobos. Conferința a ținut din partea societăților culturale dl Octavian Lupaș, care a dat în primire cercului cultural „Astra“ constituit tot atunci sub prezidenția preotului locului, păr. Terentie Gavrilă, o frumoasă bibliotecă populară donată de soc. Concordia. Au mai luat parte la acest eveniment cultural dnii prof. Traian Mager, A. Vizmek, Simion Miclea, Țărcovnicu, G. Tudor, Gh. Nițescu, etc. În aceeași zi echipă culturală a vizitat comuna Măgulicea unde a conferențiat dl prof. Constantin Teodorescu, iar serbarea s'a desfășurat în organizarea localnicilor: inv. director Ion Damaschin și preot Pavel Ghilea, — iar în comuna Aciuva, tot atunci a avut loc inaugurarea unei biblioteci populare „Concordia“, pusă sub îngrijirea inimosului învățător director al comunei dl Gh. Martin.